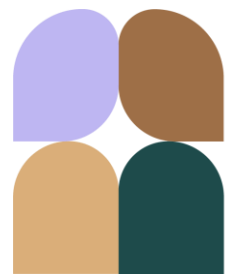
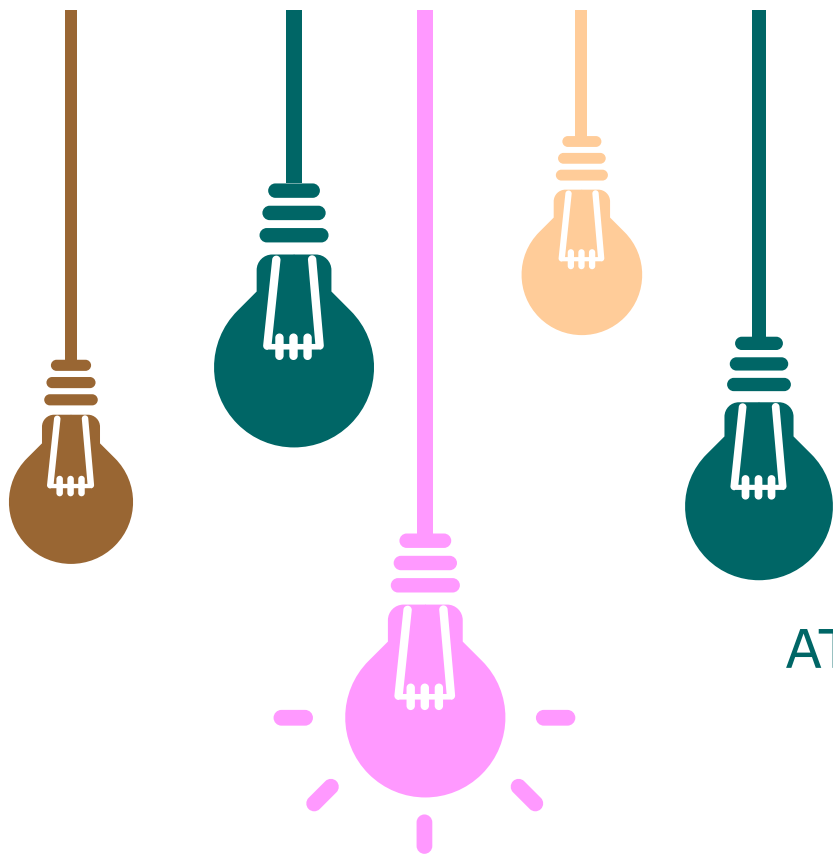

Įtraukus ugdymas ir švietimo pagalbos teikimas praktikoje: naujausia informacija

Lietuvos įtraukties
švietime centras

Centro veiklos tikslas:

Stiprinti švietimo sistemos veiksmingumą, padedant švietimo bendruomenei įvairių ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymą grįsti įtraukiojo ugdymo kultūra ir praktika.

ATVIRA VISUOMENEI IR JOS KAITAI

ĮTRAUKI

KURIANTI IR PALAIKANTI

UŽTIKRINANTI IR ĮGYVENDINANTI

NUOLAT BESIMOKANTI

LYDERIAUJANTI

MOTYVUOTA

BESIDALIJANTI

Centro veiklos uždaviniai:

TOBULINTI ŠVIETIMO
SISTEMOS DALYVIŲ
KOMPETENCIJAS,
REIKALINGAS
ĮTRAUKIAJAM
UGDYMUI
ĮGYVENDINTI

TEIKTI METODINĘ
PAGALBĄ UGDYMO IR
ŠVIETIMO PAGALBOS
DALYVIAMS
GERINANT ĮVAIRIŲ
UGDYMOŠI POREIKIŲ
TURINČIŲ VAIKŲ
ĮTRAUKŲJĮ UGDYMĄ

PLĖTOTI ŠVIETIMO
PAGALBĄ (IŠSKYRUS
PROFESINĮ
ORIENTAVIMA)
ĮGYVENDINANT
ĮTRAUKTIES
ŠVIETIME
NUOSTATAS

PADĖTI ŠVIETIMO
BENDRUOMENĖMS KURTI
ĮTRAUKIOJO UGDYMO
STRATEGIJAS IR
SISTEMIŠKAI JAS DIEGTI
UGDYMO PROCESĖ

Pagrindinės Centro veiklos kryptys:

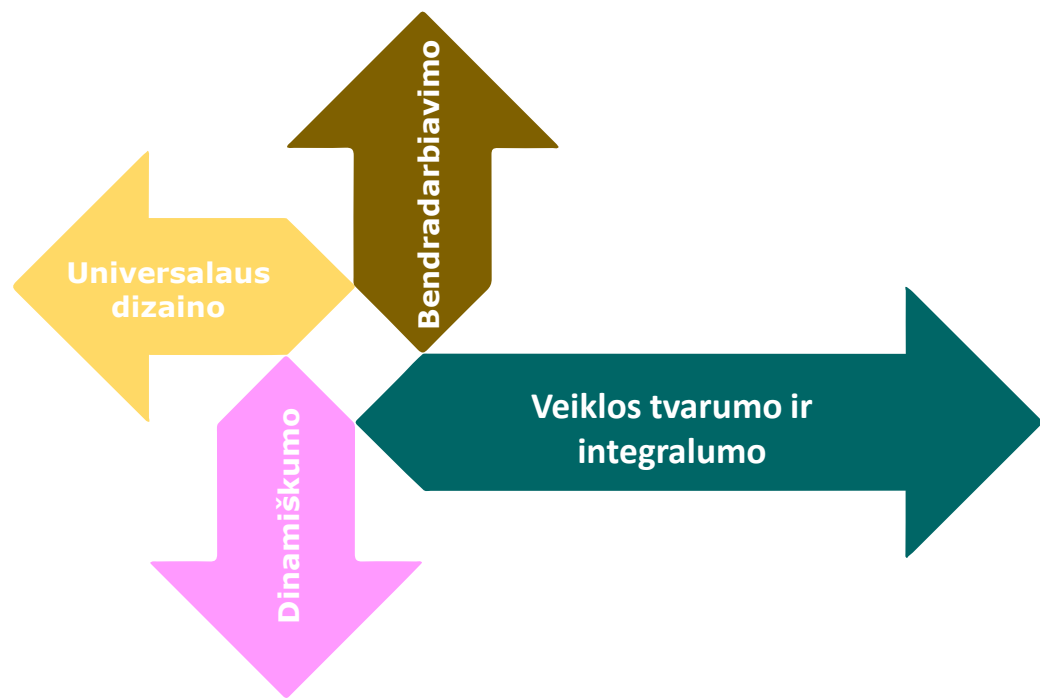

Vaiko/mokinio įtraukiojo ugdymo metodikų adaptavimas:

- **Ugdymo metodika „Empatijos ABC“**, skirtą visai mokyklos bendruomenei. Ja siekiama panaikinti barjerus ir stereotipus, susijusius su specialiuųjų ugdymosi poreikių turinčiais vaikais, taip pat keisti mąstymą ir neigiamas nuostatas į juos. 1 ugdymo metodika, 25 lektoriai, 200 mokyklų apmokintų dirbti su šia metodika;
- **Ugdymo metodika TEACCH**, skirta autizmo spektro sutrikimą turinčių vaikų integracijai. 1 ugdymo metodika, 25 lektoriai, 500 apmokytų dirbti asmenų.

Atvirosios klasės tikslas – sudaryti sąlygas įvairių ugdymosi poreikių turinčių mokinių įtraukčiai į mokyklas, jose užtikrinti visiems vaikams ir mokiniams galias ir gebėjimus atitinkantį ugdymą, esant poreikiui jį pritaikyti asmens ugdymosi poreikiams, teikti mokymosi ir švietimo pagalbą.

Modelio įgyvendinimo trukmė:
nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. iki
2025 m. rugpjūčio 31 d.

Atvirajai klasei būdingi šie požymiai:

Bendrosios paskirties klasė, kurioje ugdomi 1–3 didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai.

Bendras klasėje besimokančių mokinių skaičius yra ne mažesnis kaip Tinklo kūrimo taisyklių 1 priede nurodytas didžiausias mokinių skaičius klasėje (jungtinėje klasėje), sumažintas klasėje ugdomų didelių ar labai didelių SUP turinčių mokinių skaičiumi.

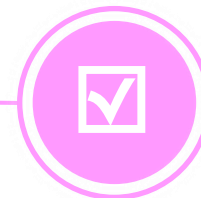
Bendras nedidelis, vidutinis, didelis ir labai didelis SUP turinčių mokinių skaičius klasėje neviršija 1/5 klasės bendro mokinių skaičiaus

Tinkamos ugdymo(si) sąlygos yra kuriamos visiems klasės mokiniams, nepriklausomai nuo to, ar mokinys turi SUP.

Klasėje ugdymo procesą vykdo daugiau kaip vienas mokytojas. Antrasis mokytojas yra mokytojas arba specialusis pedagogas.

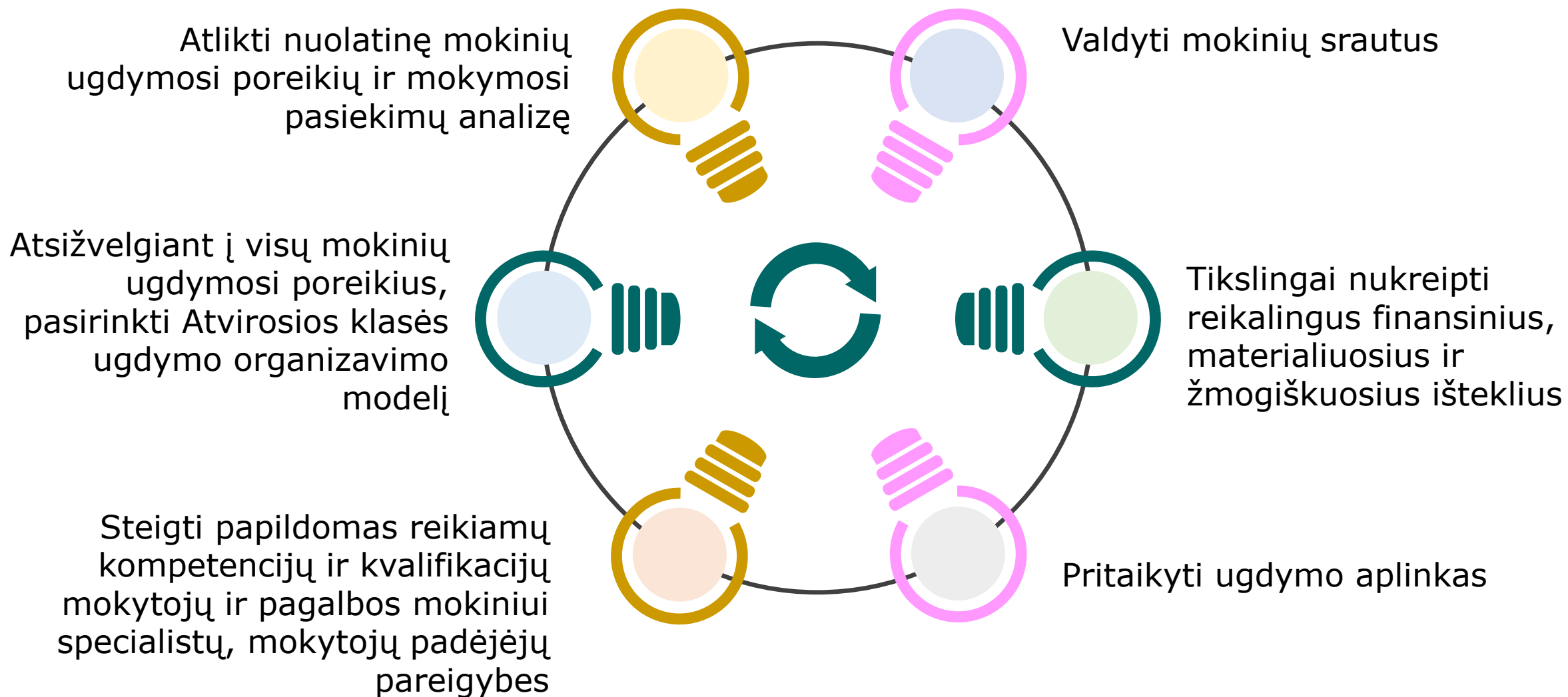

Klasei visam ugdymo laikui yra skiriamas mokytojo padėjėjas.

Klasės mokiniams, esant poreikiui arba rekomenduojant pedagoginei psichologinei tarnybai, pagalbą teikia ir kiti mokyklos švietimo pagalbos specialistai.

Atvirojoje klasėje būtina:

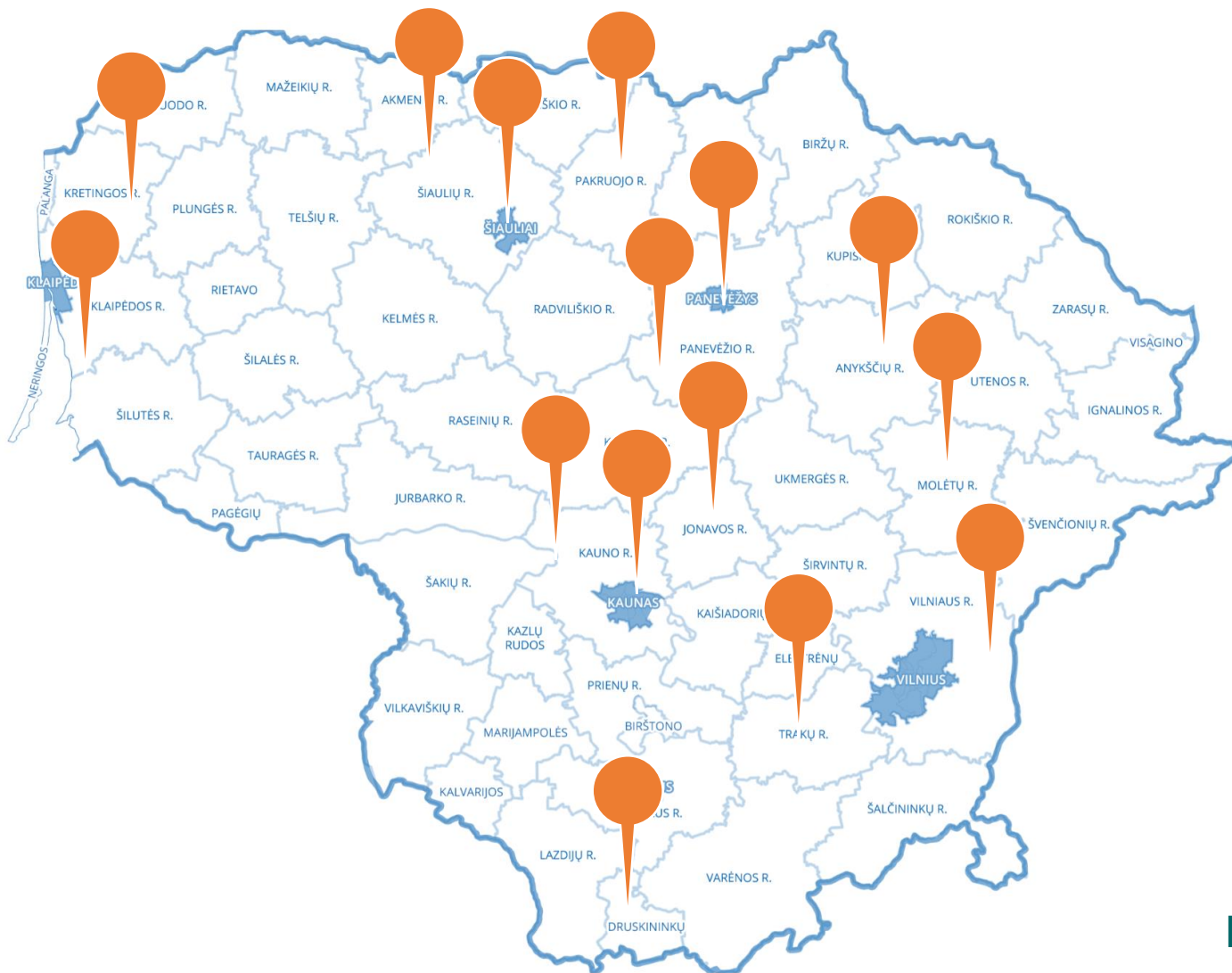

Ugdymo organizavimo modeliai

Atvirosiose klasėse:

Duomenys apie Atviras klases:

103 klasės

57 mokyklos

15 savivaldybių

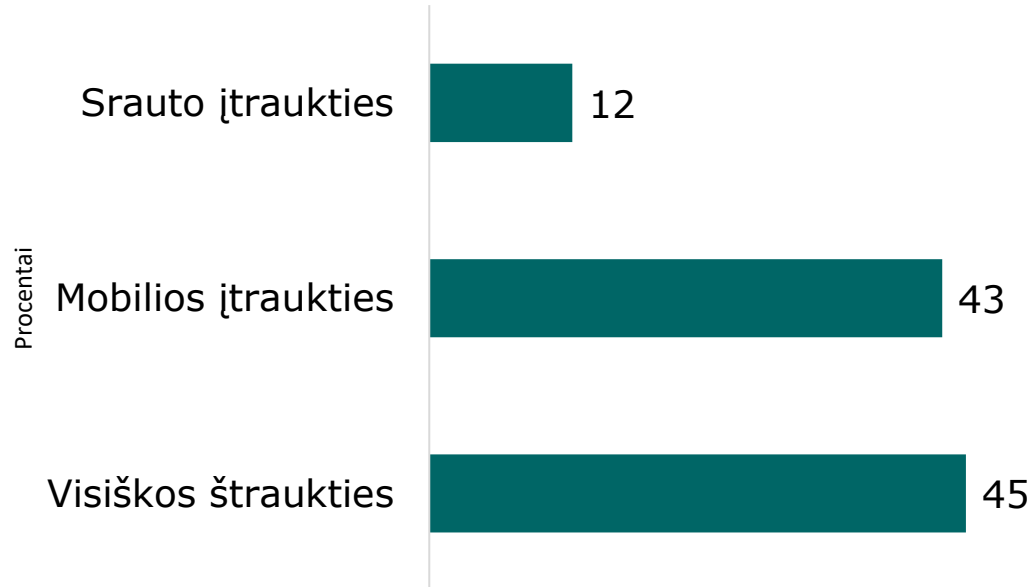
97,25

Mokytojų padėjėjų
etatų

55,5

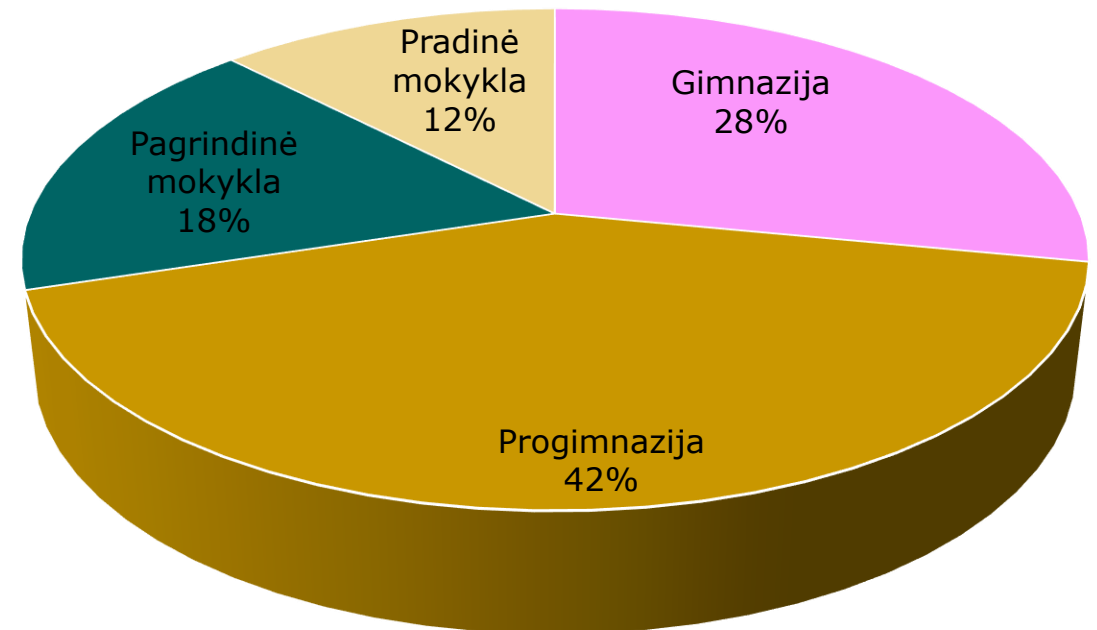
Antrų mokytojų
etatų

Bendrieji duomenys:

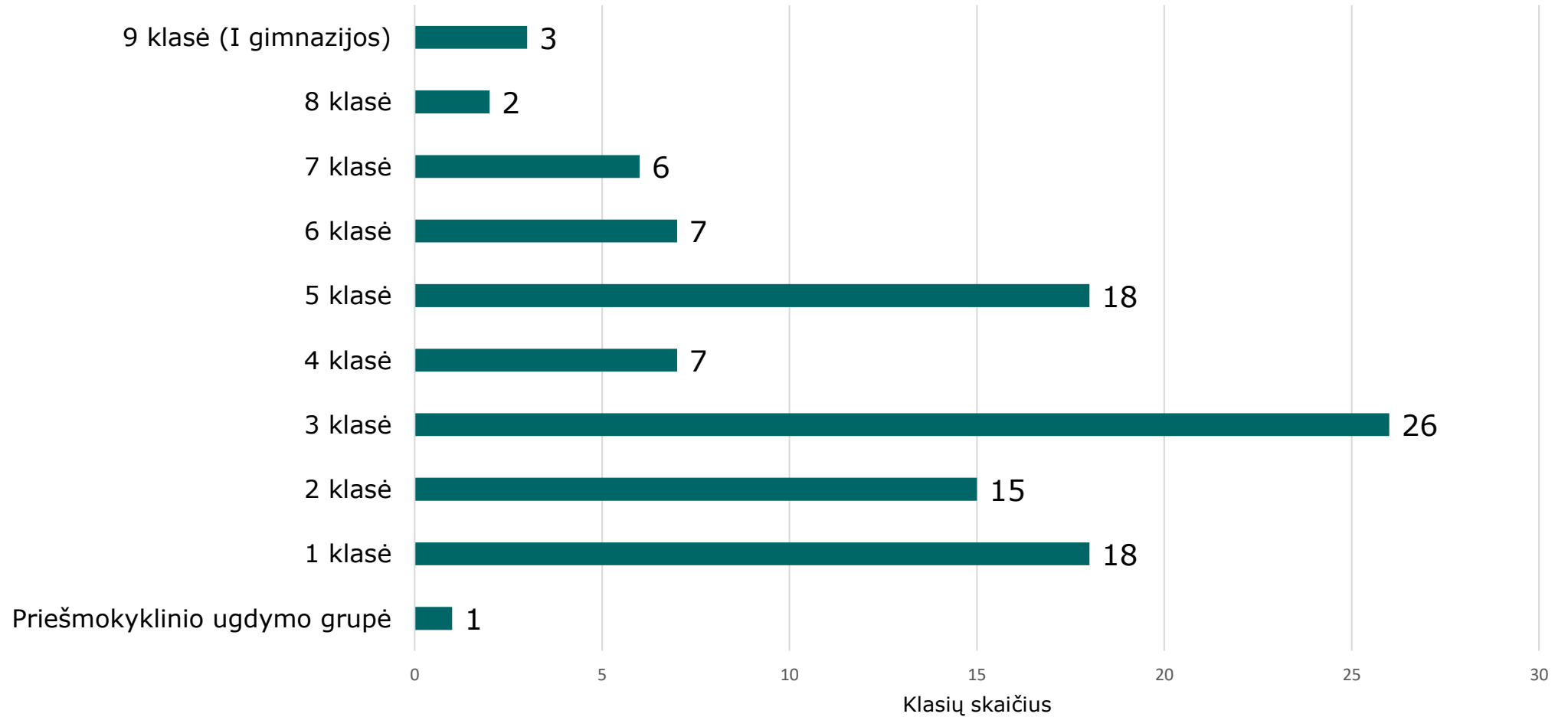

Pagal ugdymo organizavimo modelį:

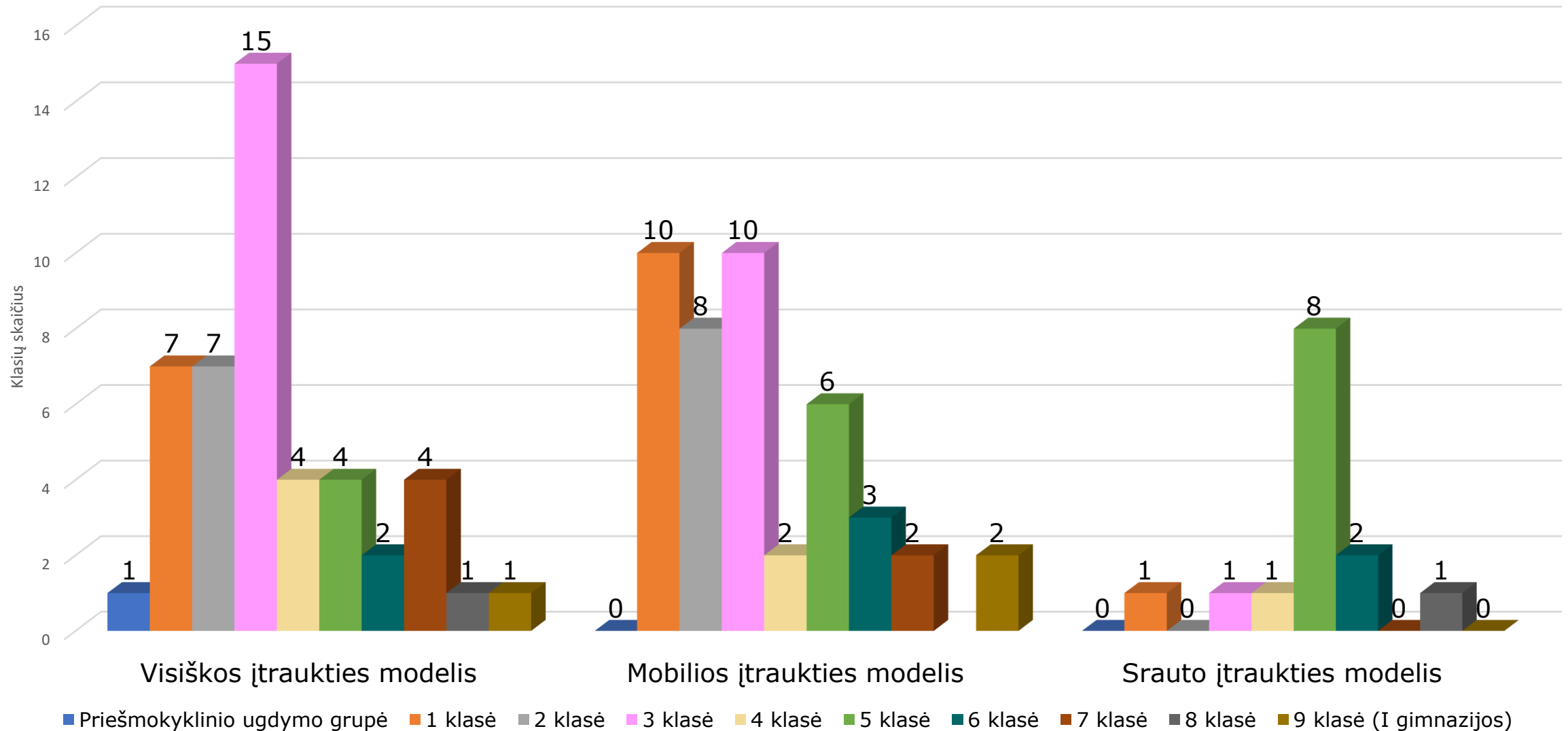
Pagal mokyklos tipą:

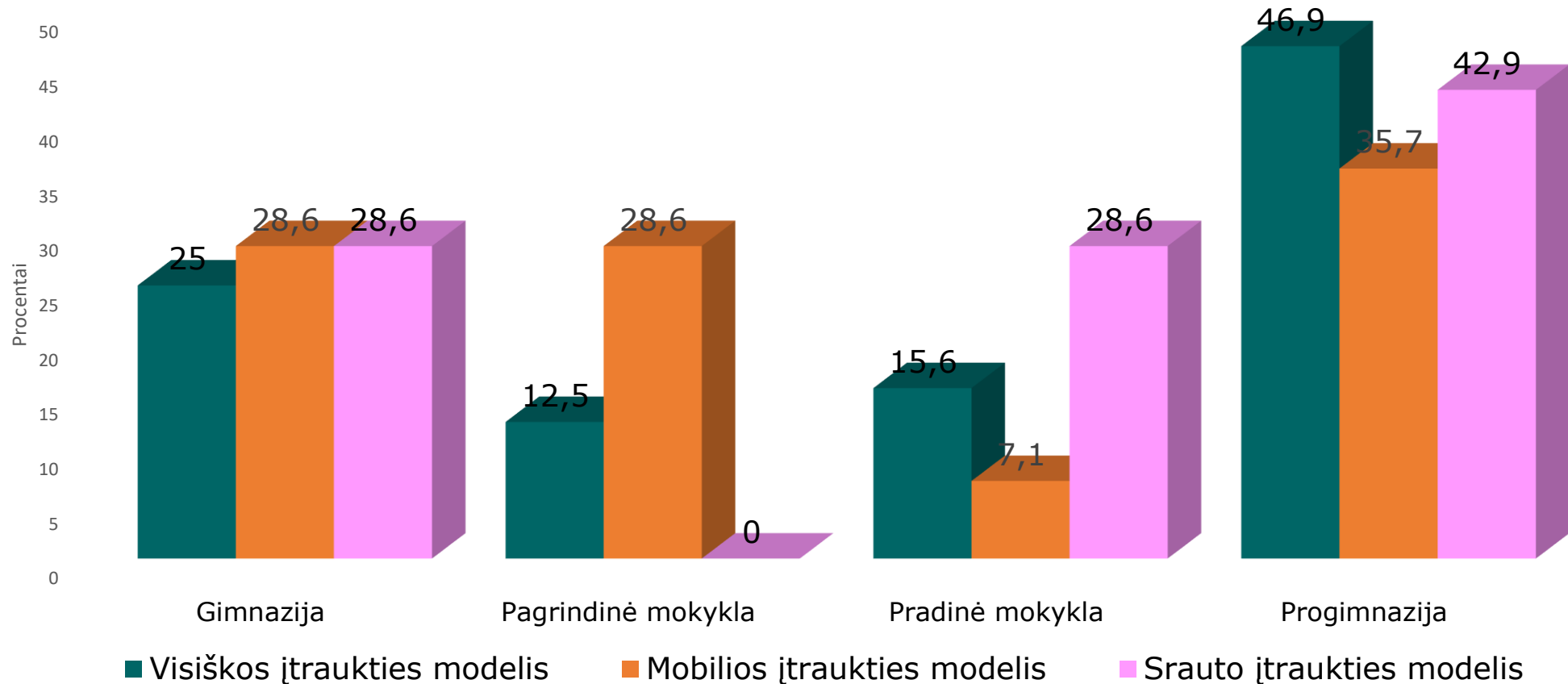
Pasiskirstymas pagal klases:

Atvirų klasių modelis ir grupė/klasė:

Atvirų klasių modeliai pagal mokyklos tipą:

LĮŠC teikiama pagalba:

Metodinių dienų organizavimas (2023 m. organizuoti 2 susitikimai);

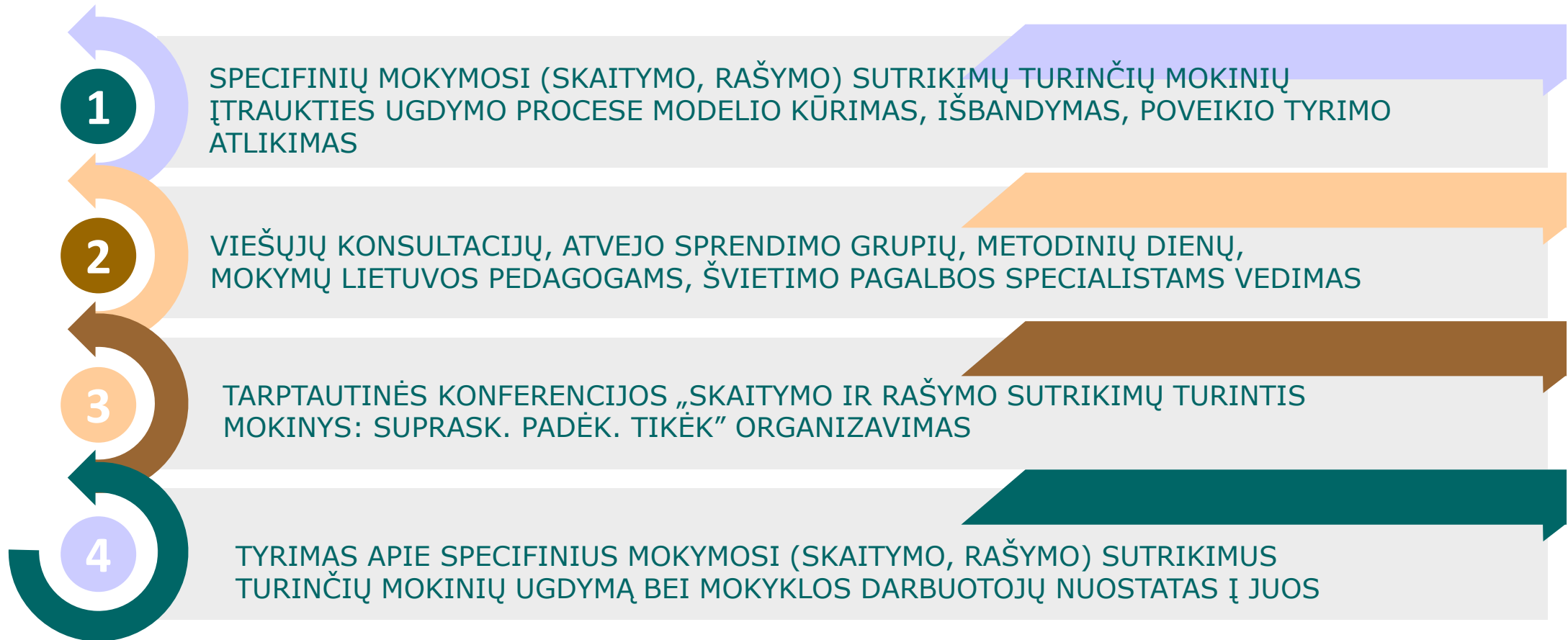

Mokymai apie specialiąsias mokymo priemones ir jų taikymą ugdymo procese (2023 m. gruodis);

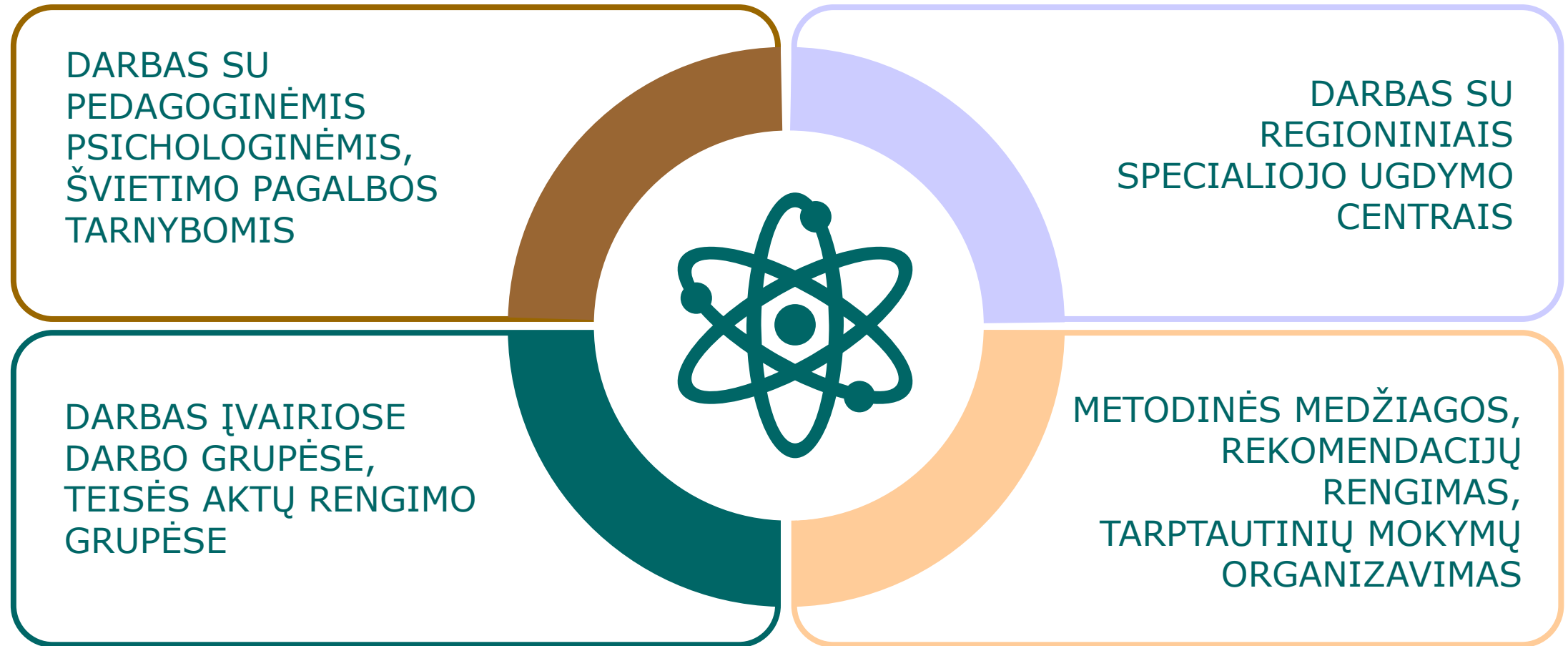

Konsultacijos telefonu ir elektroniniu paštu.

Mokymosi sutrikimų grupės veiklos kryptys:

Švietimo pagalbos plėtros grupės veiklos kryptys:

Rekomendacijas pedagogams, kaip teikti pagalbą patiriantiems patyčias vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių

REKOMENDACIJOS PEDAGOGAMS

„Specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai – kaip atpažinti, kad patiria patyčias bei kokia galima pagalba mokykloje“

Patyčios – reiškinys, nuo kurio nėra apsaugotas nei vienas vaikas mokykloje. Patyčias gali patirti bet kuris mokinys: gabus, apkūnus, liesas, nešiojantis akinius, strazdanotas, aukštas ar žemas, turintis draugų ar vienišas ir t.t. Ne išimtis ir specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai, kurie mokykliniame ir kasdieniame gyvenime susiduria su įvairiomis kliūtimis ir iššūkiams. Neretai jie būna atstumiami visuomenės, kai kurie gyvena atskirai nuo savo šeimos. Šie vaikai dažnai susiduria su diskriminacija, stigmatizacija, patiria seksualinį, fizinį, psichologinį smurtą, nepriežiūrą. Nuo 2024 mokslo metų pradžios visi specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai, turės galimybę mokytis bendrojo ugdymo mokyklose. Neretai turimas išskirtinumas tampa patyčių priežastimi, todėl šiems vaikams reikia skirti daugiau dėmesio bei pagalbos. Suaugusiųjų, pedagogų darbas pamatyti vykstančias patyčias ir jas sustabdyti. Vaikai patys nėra pajėgūs sustabdyti patyčias, todėl itin svarbus suaugusiųjų įsitraukimas, situacijos neignoravimas. Suaugusieji turi mokyti vaikus, kad reikia priimti kitokį, bandyti jį suprasti ir padėti, ugdyti mokinių toleranciją. Nesvarbu ar tyčiojama iš neurotinių raidos vaiko, ar vaiko turinčio tam tikrų sunkumų / sutrikimų / negalių, patyčių atpažinimas ir reagavimas į jas nesiskiria.

Svarbiausios patyčių savybės:

1. Tai yra tyčiniai, sąmoningi veiksmai, siekiant įskaudinti kitą vaiką.
2. Toks elgesys yra nuolat pasikartojantis (du kartai per mėnesį ar dažniau).
3. Patyčių situacijoje tarp skriaudžiamojo ir skriaudėjo yra psichologinė ar fizinė jėgos persvara.

Vaikai gali tyčiotis pačiais įvairiausiais būdais. Patyčios gali būti tiesioginės ir netiesioginės:

Tiesioginės – tai kabinėjimasis, pravardžiavimas, erzinimas, stumdymas, mušimas, pinigų atiminėjimas, vaiko asmeninių daiktų gadinimas, gąsdinimas, žeidžiančių žinučių siuntimas ir pan.

Netiesioginės – tai apkalbinėjimas, ignoravimas, atstūmimas nuo grupės, nebendravimas, neapykantos prieš vaiką kurstymas.

Svarbu žinoti ir suprasti tai, kad patyčios nėra ta patirtis, kuri padeda vaikui sutvirtėti, užsigrūdinti ar tapti atsparesniu nemalonioms patirtims. Tyrimai rodo, kad įvairių trumpalaikių ir ilgalaikių neigiamų pasekmių gali patirti ne tik patyčias patiriantis vaikas bei tas kuris tyčiojasi, bet ir patyčių stebėtojai. Taip pat patyčios kenkia ir bendram mokyklos mikroklimatui.

Įspėjamieji ženklai, parodantys, kad specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai galimai patiria patyčias:

- ▲ Dažnai jaučiasi nesaugūs, išgyvena nerimą, baimę, stresą. Ilgalais nerimas ir baimės būseną yra psichikos sveikatos problemų rizikos veiksniai.
- ▲ Dažniau jaučiasi liūdni, vieniši, prislėgti, nepasitikintys savimi, prasčiau save vertina. Jie pradeda galvoti, kad tikrai turi trūkumų, yra blogi, juokingi, negražūs ir pan.
- ▲ Patiriamos patyčios gali būti viena iš priežasčių, dėl kurios vaikai gali atsisakyti lankyti mokyklą, pradėti praleidinėti pamokas, prastėja mokymosi pasiekimai, gali tapti sunku susikaupti ir mokytis.
- ▲ Neretai vaikai, kurie patiria patyčias, patiria fiziologinių problemų, tokių kaip pykinimas, pilvo ir galvos skausmai, miego sutrikimai.
- ▲ Pastebimi nepaaiškinami fiziniai sužalojimai, žymės.
- ▲ Dalis vaikų, kurie patiria patyčias, gali pradėti galvoti apie savižudybę. Tokios mintys gali kilti iš beviltiškumo, nežinojimo kaip išeiti iš šios situacijos, pagalbos nesulaukimo.
- ▲ Pasikeičia elgesys, atsiranda nuotaikos pokyčiai.
- ▲ Sunku susirasti draugų ar palaikyti santykius. Vaikai išskiriami iš socialinių grupių, bendrų veiklų.

veikia kiekvieną. Su stebėjusiais patyčias vaikais, svarbu kalbėti apie kylančius jausmus, apie galimą reaguojimą panašiose situacijose bei skatinti palaikyti patyčias patiriantį vaiką, stengtis jam padėti.

Suaugusiajam atpažinti, kad specialiųjų ugdymosi poreikių turintis vaikas patiria patyčias, gali būti sudėtingiau, pvz. autistiškam vaikui dėl socialinių bei komunikacijos sunkumų gali būti sunku pačiam suprasti, kad jis patiria patyčias, bei tai iškomunikuoti suaugusiam žmogui. Svarbu žinoti, kad jei vaikui sunku suprasti socialinę sąveiką, jis gali nežinoti, kad iš jo yra tyčiojama. Elgesio ir emocijų sunkumų turintys vaikai gali ir patys netinkamai elgtis, tai pedagogams gali kelti iššūkių atpažįstant ir suprantant šių vaikų patiriamas patyčias. Todėl itin svarbu, kad klasių vadovai klasių valandėlių metu su vaikais kalbėtųsi patyčių tema, papasakotų jiems, kaip svarbu patiriant patyčias netyčėti, o apie tai informuoti suaugusių žmonių kuriuo pasitiki, kaip atskirti draugišką elgesį nuo patyčių ir pan. Klasių valandėlių metu galima ne tik tiesiogiai kalbėti apie patyčias, bet ir įtraukti įvairias temas, tokias įtraukti įvairias temas, tokias kaip draugiškumas, tolerancija, pagarba vienas kitam ir pan. Itin svarbus pedagogo prevencinis darbas, siekiant užkirsti kelią patyčių vystymuisi.

Pastebėjus patyčių situaciją mokykloje iš karto reaguokite:

- Prieikite arti netinkamai besielgiančio vaiko.
- Užkirskite kelią netinkamiems veiksams (pvz., atsisotkite tarp skriaudžiamojo ir skriaudėjo).
- Garsiai, aiškiai ir tvirtu balsu tonu liepkite liautis, klausytis jūsų ir pan.
- Įvertinkite skriaudžiamo vaiko būklę, galbūt jam reikia suteikti medicininę ar emocinę pagalbą. Emocinė pagalba turi būti suteikiama ir skriaudėjui.
- Įvardinus netinkamą elgesį, priminkite, kad toks elgesys mokykloje netoleruojamas ir įspėkite skriaudėją (-us) apie pasekmes (remiantis smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų 8.5. punktu, kiekviena mokykla turi būti įsakymu patvirtinusio smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašą).

Po patyčių situacijos pokalbiai su nukentėjusiu (-iais) bei skriaudėju (-ais) turi vykti individualiai.

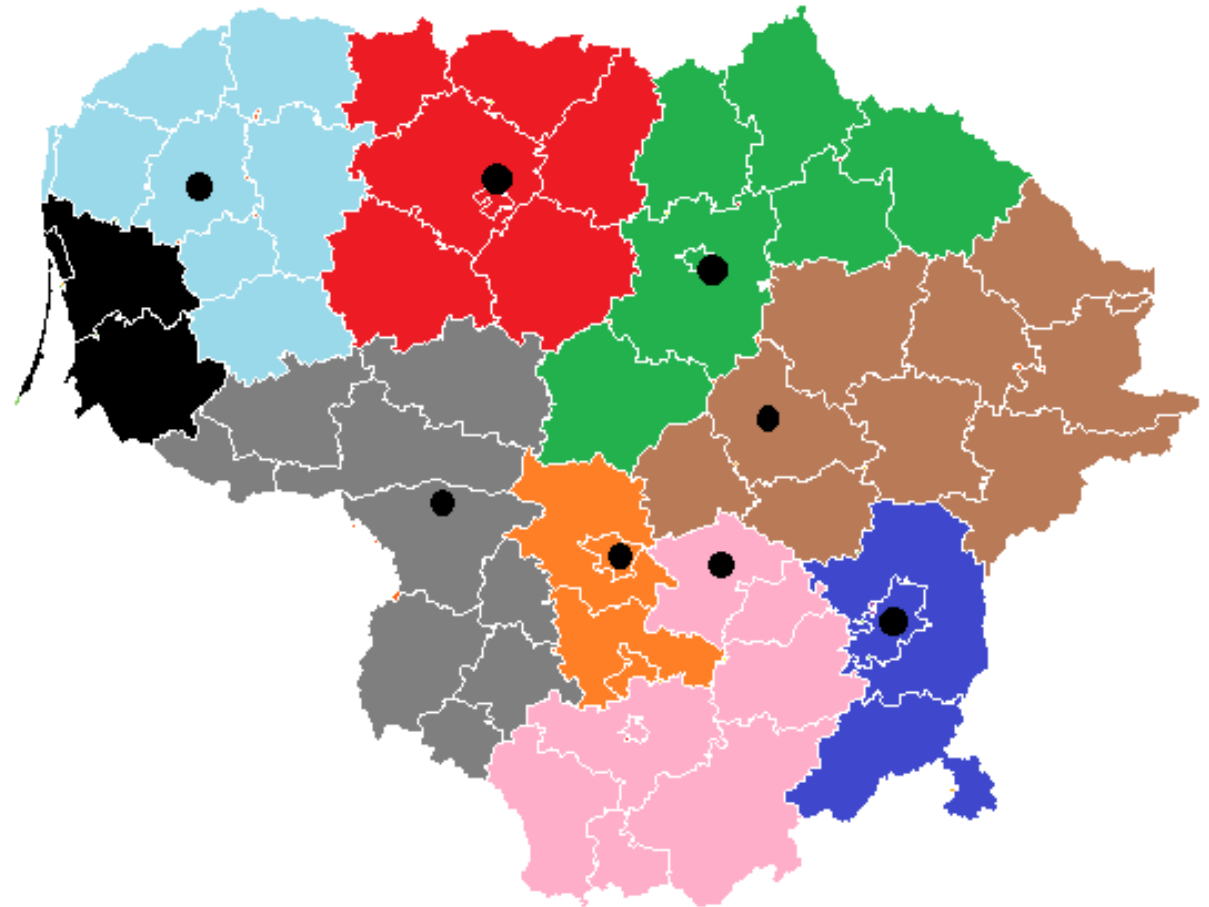
Regioniniai specialiojo ugdymo centrai

ŠMSM

Mokyklos gavusios mokinio SUP vertinimo išvada ir negalėdamos pačios atliepti mokinio ugdymosi poreikių gali kreiptis pagalbos į regioninius specialiojo ugdymo centrus.

Regioninis specialiojo ugdymo centras konsultuoja priskirto regiono mokyklas dėl ugdymo ir švietimo pagalbos teikimo mokiniams, turintiems:

1. įvairiapusių raidos sutrikimų;
2. intelekto sutrikimą;
3. mokymosi sutrikimų;
4. kitą negalią ar sutrikimą (atsižvelgiant į Regioninio centro turimą patirtį).

RSUC uždaviniai:

01

02

03

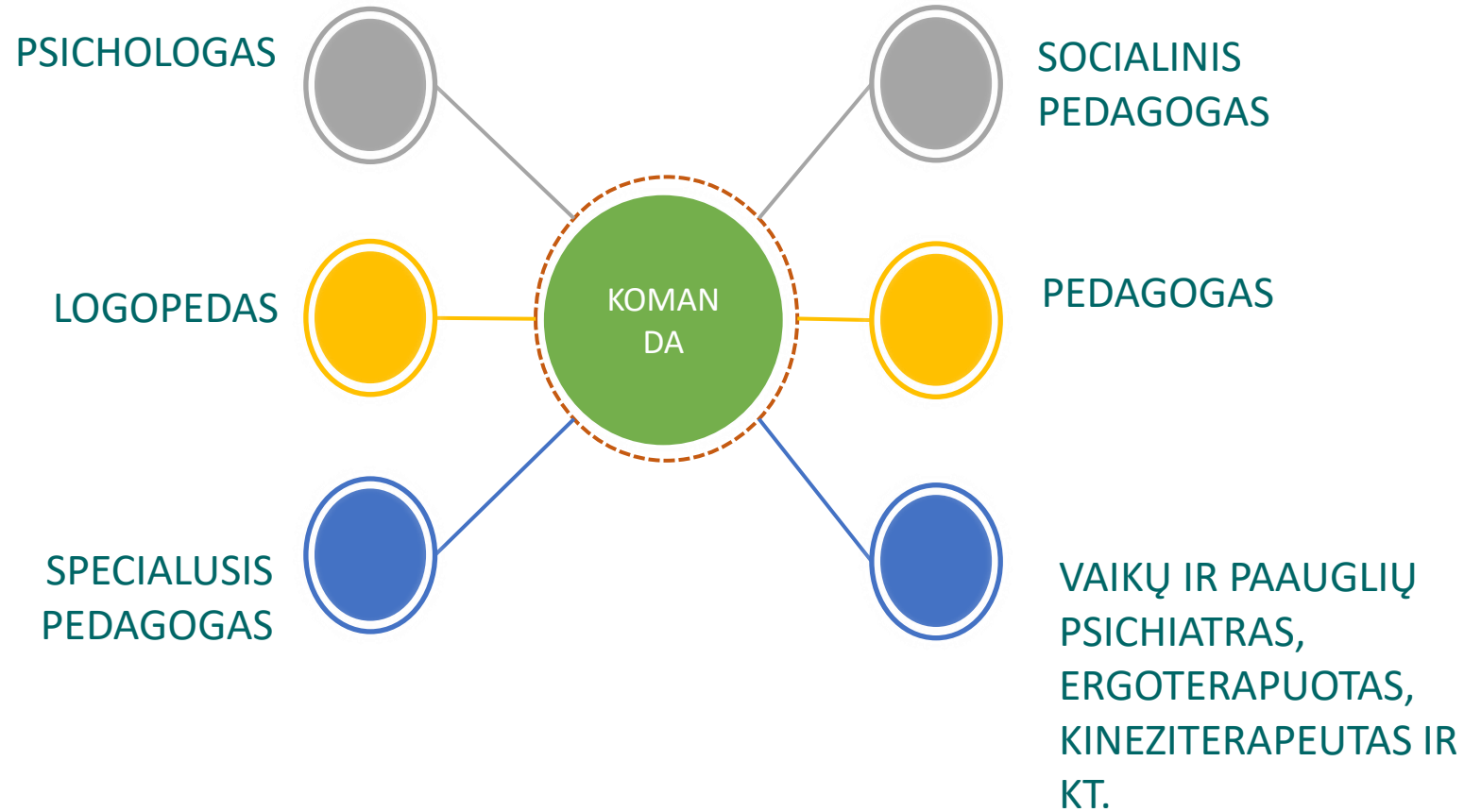
„Siekiant užtikrinti stacionarios ir mobilios konsultacinės pagalbos teikimą ir įtraukaus ugdymo įgyvendinimą kiekvienoje ikimokyklinį, priešmokyklinį, pradinį pagrindinį ir vidurinį ugdymą teikiančioje mokykloje, kai jos susiduria su sudėtingais vidutinių, didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo atvejais“

konsultuoti įvairiomis formomis (mobilios komandos konsultacija mokykloje, konsultacija Regioniniame centre, nuotolinė konsultacija ir kt.) priskirto regiono mokyklas dėl tinkamų įtraukiojo ugdymo(si) sąlygų sukūrimo mokykloje

tobulinti mokyklų vadovų, pedagoginių darbuotojų ir mokytojų padėjėjų kompetencijas ir skleisti įtraukiojo ugdymo organizavimo būdų, metodų, priemonių taikymo Mokiniais praktiką ir inovacijas priskirto regiono mokyklose

ugdyti Regioniniame centre mokinius, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turinčius vidutinius, idelius ar labai didelius specialiuosius ugdymosi poreikius

RSUC konsultavimo komanda:

RSUC konsultavimo funkcijos:

Konsultuoja mokytojus,
**švietimo pagalbos
specialistus ir tėvus**

dėl ugdymo turinio pritaikymo

švietimo pagalbos teikimo

mokymo(si) metodų ir (ar) mokymo(si) priemonių
pasirinkimo

specialiųjų techninės pagalbos priemonių
pasirinkimo

Konsultavimo
kryptys

rengiant individualius ugdymo planus
mokiniam

dėl fizinės, informacinės mokymo(si) aplinkos
kūrimo taikant universalus dizaino principus

įtraukios kultūros kūrimo, politikos formavimo
ir praktikos įgyvendinimo Mokykloje

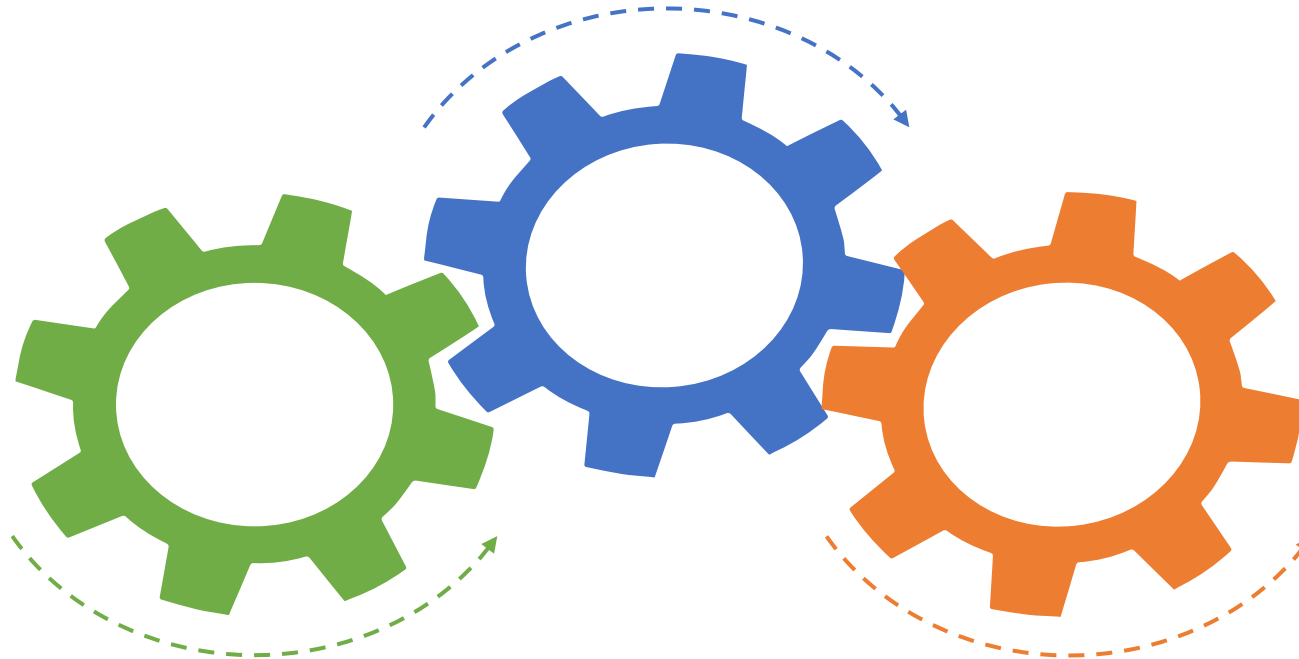
Konsultuoja **priskirto
regiono Mokyklų
bendruomenes**

Konsultavimo formos

**TRUMPALAIKĖS
KONSULTACIJOS RSUC**

Iki 3
savaičių

1-5 kartai

Iki 12
savaičių

**MOBILIOSIOS
KOMANDOS
KONSULTACIJOS**

**VIDUTINĖS TRUKMĖS
KONSULTACIJOS RSUC**

Sunkumais 2023 metais:

- Sunkumai įdarbinant specialistus;
- Specialistų trūkumas;
- Per maža informacijos sklaida apie naujai įkurtus centrus;
- Konsultuojamų įstaigų bendruomenių neigiamas požiūris į SUP mokinius;
- Mokytojų pasipriešinimas siūlomai pagalbai.

Gauti klausimai:

- Švietimo pagalba;
- Ugdymo organizavimas;
- SUP mokinių vertinimas;
- Įtraukusis ugdymas;

Švietimo pagalba:

- Mokykla neturi psichologo (kitų švietimo pagalbos specialistų), kaip mokytojams tvarkytis su elgesio problemų turinčiais mokiniais, jei jie nėra SUP vaikai?
- Kaip logopedui, specialiajam pedagogui teikti pagalbą vaikui, kuris gavo tarnybos įvertinimą mokslo metų eigoje?
- Kaip suderinti tėvų lūkesčius ir mokyklos galimybes kalbant apie mokytojo/mokinio padėjėją (kai PPT pažymoje rašoma "pagal poreikį", tėvų akimis - "kasdien")?
- Kada turi būti pradėdama teikti specialistų-logopedo, specialiojo pedagogo ir mokytojo padėjėjo- pagalba pirmokui- nuo mokslo metų pradžios ar nuo diagnozės patvirtinimo datos?
- Ar didelių ir labai didelių SUP mokiniai skaičiuojami kaip du mokiniai specialiojo pedagogo sąraše?

Ugdymo organizavimas

- Kaip bendrojo ugdymo klasėse nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. bus skaičiuojami didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai? Ar bus įstatymu reglamentuotas SUP mokinių skaičius klasėse, nes per mokslo metus vykstant mokinių kaitai, šių mokinių skaičius auga net iki 3-7 klasėje. Mokinių priėmimo sistema rodo laisvas vietas mokykloje ir privalu priimti mokinį;
- Kaip rasti sprendimą, kai naujai suformuotoje klasėje dalis tėvų vaiko spec. poreikius bandė nuslėpti, jie "išlindo" per pirmąjį pusmetį ir šiuo metu beveik pusė mokinių klasėje yra SUP turintys. Situacija žalinga visiems mokiniams, sprendimo niekas nepasiūlo;
- Kiek didelių specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų gali būti vienoje ikimokyklinio ugdymo grupėje?
- Individualių planų sudarymo principai. AR būtina sudaryti individualų ugdymo planą SUP mokiniui, jei jis mokosi tiek pat ir tuos pačius dalykus kaip visa klasė?
- Kokia turėtų būti forma ikimokyklinio ugdymo pritaikytos/individualios programos?

SUP mokinių vertinimas

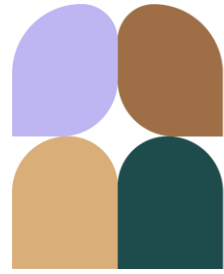
- Pagal PPT išvadas 4 klasės mokinytis mokosi pagal pritaikytą programą, nors jo žinių lygis 1 klasės. NMPP metu mokinytis nepasiekia patenkinamo lygio. Kodėl? Kas yra ne taip?
- Kokia pedagoginės psichologinės tarnybos pagalba yra aktuali ugdymo įstaigoms?
- Kaip rekomenduojama vertinti, mokomus pagal individualizuotą programą, pažymiais ar "įskaityta"?
- Kokia yra vertinimo sistema, kai yra pritaikytos programos. Ar tiesa, kad vaikai negali gauti didesnių balų nei 6? Kai kurios švietimo įstaigos taiko praktiką, kad mokiniams, turintiems pritaikytas programas, nerašo aukštesnio balo nei 6. Dėkui.

Įtraukusis ugdymas

- Įtraukiojo ugdymo realus pasiruošimas ir tolimesnis galimybių sudarymas, kad tai nebaugintų;
- Kaip efektyvinti įtraukiojo ugdymo sistemą mokykloje?

Bendrieji klausimai

- Pozityvaus elgesio formavimas;
- Emocijų ir/ar elgesio sutrikimų turintys mokiniai;
- Įvairiapusių raidos sutrikimų turintys mokiniai.

Lietuvos įtraukties
švietime centras

www.lisc.lt

info@lisc.lt

sandra.valantiejiene@lisc.lt

Įsiklausyti-įtraukti-auginti